

De centrale virkemidler og økonomiske aspekter

Virkemidlerne i Grøn Vækst aftalen vil, som krævet i Vandrammedirektivet, give et bedre vandmiljø. Det er dog ikke sikkert, at forbedringen sker, så hurtig som forventet, og meget afhænger af kommunernes implementering og effekten af det nye N-kvotestystem.

Seniorforsker Brian H. Jacobsen
Københavns Universitet
Fødevareøkonomisk Institut
brian@foi.dk.

I forarbejdet til implementering af Vandrammedirektivet blev det tydeligt, at Danmark skulle reducere kvælstof- og fosfortabet betydeligt for at opnå god økologisk status i vandmiljøet. Det blev således vurderet af Virkemiddeludvalg II, at indsatsbehovet var 25-40 tons P og 10-16.000 tons N udover indholdet i Vandmiljøplan III.

I modsætning til de tidligere vandmiljøplaner skal målene nås i alle oplande. Med brug af bl.a. værktøjet VOV, så har miljøcentrene i flere omgange gennemført analyser af hvilke virkemidler, der skulle til for at nå målet i hvert af de 23 hovedoplande og ca. 140 deloplande.

For vandløb er kravet en forbedring af fysiske forhold, mens søerne skal have reduceret fosfortilførslen, og kystvande skal have tilført mindre kvælstof. Virkemidlerne kan opdeles i generelle virkemidler, målrettede virkemidler og virkemidler fra andre aftaler, som har en kvælstofeffekt (tabel 1).

Kunsten er at finde virke-

midler, der har synergier, og som kan bidrage til, at flere mål bliver nået. En af de gode ideer i Grøn Vækst er, at krav til vandmiljø, ammoniakemission, drivhusgasemission og natur ses samlet. De virkemidler, som har synergier, vil ofte være de mest omkostningseffektive.

I relation til virkemidler er det vigtigt, at der er de rigtige incitamenters således, at der er sammenhæng mellem mål og valg af instrumenter. På en række områder ligger der i Grøn Vækst nogle betydelige udfordringer. Det gælder bl.a. vækst i økologisk areal, vådområder og udbygning af biogas. Her synes det usikkert, om de foreslåede incitamenters vil kunne sikre de opstillede mål.

Implementeringen af handplaner i kommunerne nærmer sig, og det bliver her spændende at se, hvordan opgaven griber an, og om der er de fornødne ressourcer. Det er muligt at gennemføre relativ differentieret regulering, som demonstreret i projekter i Ringkøbing og i AGWAPLAN.

Disse tilgange giver god forståelse for problemerne lokalt, men de er ressourcekrævende, og ikke alle de foreslåede virkemidler kan kontrolleres.

Hvad sker der i andre EU-lande?

Mange af de andre europæiske lande kæmper også med at nå målene i Vandrammedirektivet. Mange lande har som Danmark en betydelig afstand til målene. Nogle lande angiver allerede nu, at det bliver svært at nå målene i 2027 (f.eks. Holland). Flere lande har angivet, at de finder det hensigtsmæssigt at lave implementeringen i faser for at gøre det billigere, og mange har ikke rigtig startet på de økonomiske diskussioner og fordelingen af byrderne endnu. Meget tyder på, at landene synes, det er dyrere end forventet at nå Vandrammedirektivets mål.

Danmark er 1 år bagud med implementeringen og dermed bagud i forhold til de fleste andre lande men håber at indhente noget af det forsømte, idet den

Tabel 1. Virkemidler, omfang og skøn over omkostninger.

	Areal (ha)	Tons N	Tons P	Kr./kg N	Omk. i alt (mio. kr.)
Generelle					
Efterafgrøder i stedet for grønne marker	50.000	700		30	21
Forbud mod pløjning af græsmarker	15.000	230		4	2
Mindre landbrugsareal		1.000			
Ingen jordbearbejdning i efterår	110.000	740	18		1
Randzoner	50.000	2.500	160	43	110
Målråttede					
Vådområder	10.000	1.100		50*	55
Nye efterafgrøder	140.000	2.000		30	59
Omsættelige kvoter		10.000		36	360
P-ådale	3.000		30	300**	9
Andre aftaler					
Biogas		65			---
Energiafgrøder		400			---
I alt		18.735	208		617

Bem. Oversigt eksklusiv effekt af miljømiliard og VMPIII. Omkostninger ved omsættelige kvoter er baseret på foreløbig opgørelse fra Skatteministeriet.

*) Kilde: Jensen *et al.* (2009).

***) kr./kg P.

Kilde: Regeringen (2009), Jensen *et al.* og egne beregninger.

finansielle aftale er på plads. Virkemidlerne vil bidrage til at vandmiljøet får det bedre, men hastigheden hvormed det sker, vil sandsynligvis være mindre end angivet i Grøn Vækst. Det er her meget vigtigt, hvordan kommunerne takler implementeringen, og om et eventuelt nyt N-kvotestystem kommer på plads.

Litteratur

- Folketinget. 2009. Aftale om Grøn Vækst. 16. juni 2009.
- Jacobsen BH, Hasler B & Hansen LB. 2009. Økonomisk midtvejsevaluering af Vandmiljøplan III, Notat fra Fødevarerøkonomisk Institut, Københavns Universitet og Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.
- Jensen PN, Jacobsen BH, Hasler B, Rubæk G & Waagepetersen J. 2009. Notat vedr. virkemidler og omkostninger til implementering af vandrammedirektivet. Rapport udar-

bejdet til Virkemiddeludvalg II. Danmarks Miljøundersøgelser og Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, Århus Universitet og Fødevarerøkonomisk Institut, Københavns Universitet.

Regeringen. 2009. Grøn Vækst. April 2009.

Schou JS, Kronvang B, Birr-Pedersen K, Jensen PL, Rubæk GH, Jørgensen U & Jacobsen BH. 2007. Virkemidler til realisering af målene i EU's Vandrammedirektiv. Faglig Rapport fra DMU nr. 625. Aarhus Universitet.

